

ERFARING MED BUDSJETTPROSESS OG LANGSIKTIGE SATSINGER

Hilde Singsaas

26.11.24

HVORDAN FUNGERER STATSBUDSJETT- PROSESSEN?

 Direktoratet for forvaltning
og økonomistyring

DFØ-rapport 2024:5
september 2023

Evaluering av statsbudsjettprosessen

Kartlegging – fase 1

En velfungerende og forutsigbar prosess

Departementsråder og ekspedisjonssjefer:

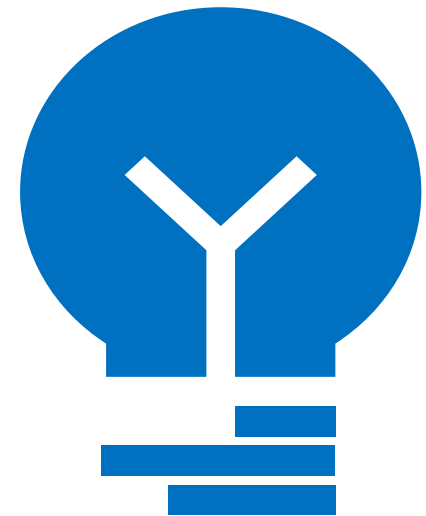
- Godt institusjonalisert og strukturert prosess
- Godt samarbeid med FIN
- Aktørene vet hva slags rolle de har

Politikere:

- Fungerer overordnet bra takket været et sterkt FIN
- Godt samarbeid og god kvalitet på budsjettmaterialet

Virksomhetsledere:

- God dialog med eierdepartement

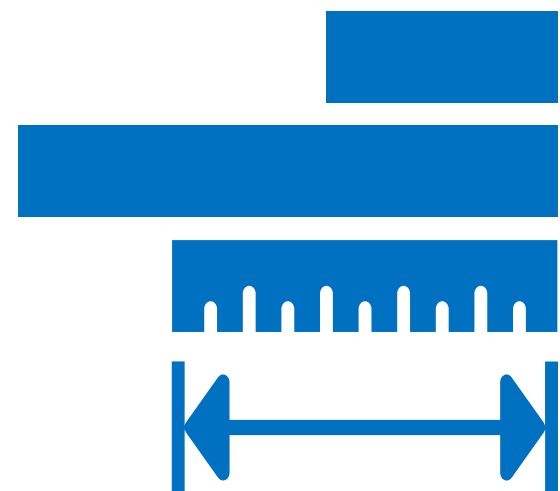
Men: Prosessen preges av manglende prioriteringer

- Føringer i prosessen er i praksis lite bindende
 - For mange satsingsforslag
 - For lite målrettet arbeid med innsparinger
 - For mye smått og for lite om det store
-
- Fører til tid- og ressurskrevende prosess
 - Svekker budsjettet som verktøy for helhetlig og strategisk politikkutvikling
 - Bygger opp under sektorinndeling

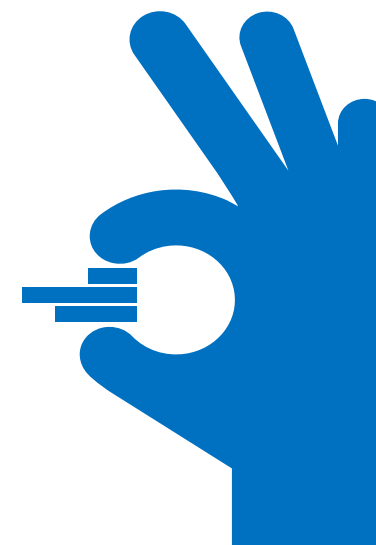
Ingen ønsker radikale endringer, men de fleste ønsker forbedring

- Departementssjefer og ekspedisjonssjefer ønsker bedre muligheter for å tenke strategisk og langsiktig
- Politikerne ønsker å fokusere på politiske profileringer framfor satsinger som er nødvendige for å sikre drift
- Virksomhetslederne ønsker forutsigbare budsjetter

Hvordan vri prosessen mot mer helhetlig og strategisk politikkutvikling?

- Tydeligere føringer og økt etterlevelse
- Bruke stoppunktene i prosessen til faktisk siling
- Mer helhetlig og langsiktig perspektiv i budsjettprosessen
 - Større oppmerksomhet om eksisterende utgifter, ikke bare endringer
 - Flere arenaer for strategiske og langsiktige diskusjoner
- Mer strategisk bilateral dialog så ikke like mange saker løftes til regjering
- Bedre kunnskapsgrunnlag for strategiske beslutninger

Områdegjennomganger er et nyttig verktøy

- En del av regjeringens budsjettprosess for å utrede og foreslå endringer som kan
 - gi bedre måloppnåelse
 - redusere kostnadene
 - dempe forventet fremtidig utgiftsvekst
- Ser på eksisterende ressursbruk og måloppnåelse i én sektor, på tvers av sektorer, i enkeltvirksomheter eller på tvers av virksomheter

HVORDAN EFFEKTIVISERE RESSURSBRUKEN?

Handlingsrom til å løse oppgavene effektivt

- Budsjett- og styringsreformer fram mot årtusenskiftet ga statlige virksomheter økt frihet
- De har brukt handlingsrommet og gjennomført store omstillinger

MEN:

- Fortsatt mye detaljstyring og bindinger
- Mye politikk i organisering og drift

DFØ-rapport 2024:11
September 2024

Hvordan styrer staten kommunene?

En vurdering av normer og krav som binder personellressurser i kommunene

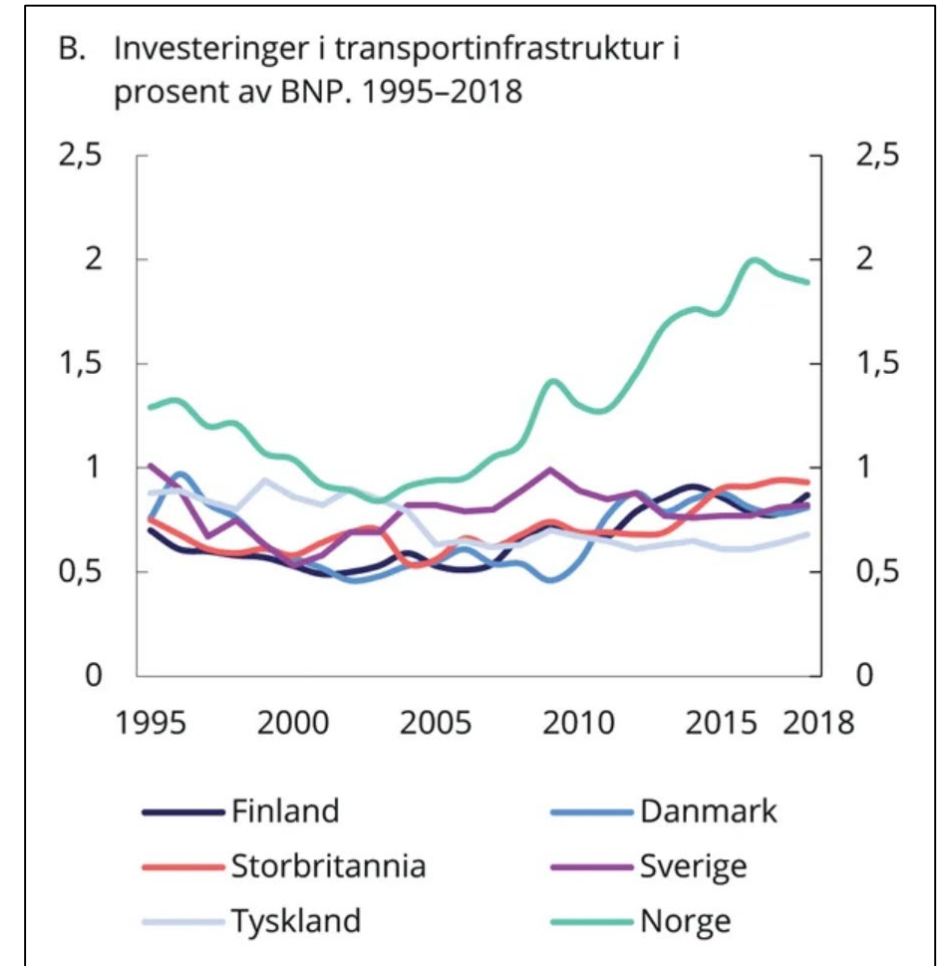
DFØ-rapport 2022:6
Desember 2022

Evaluering av nærpolitireformen

En vurdering av resultater og effekter

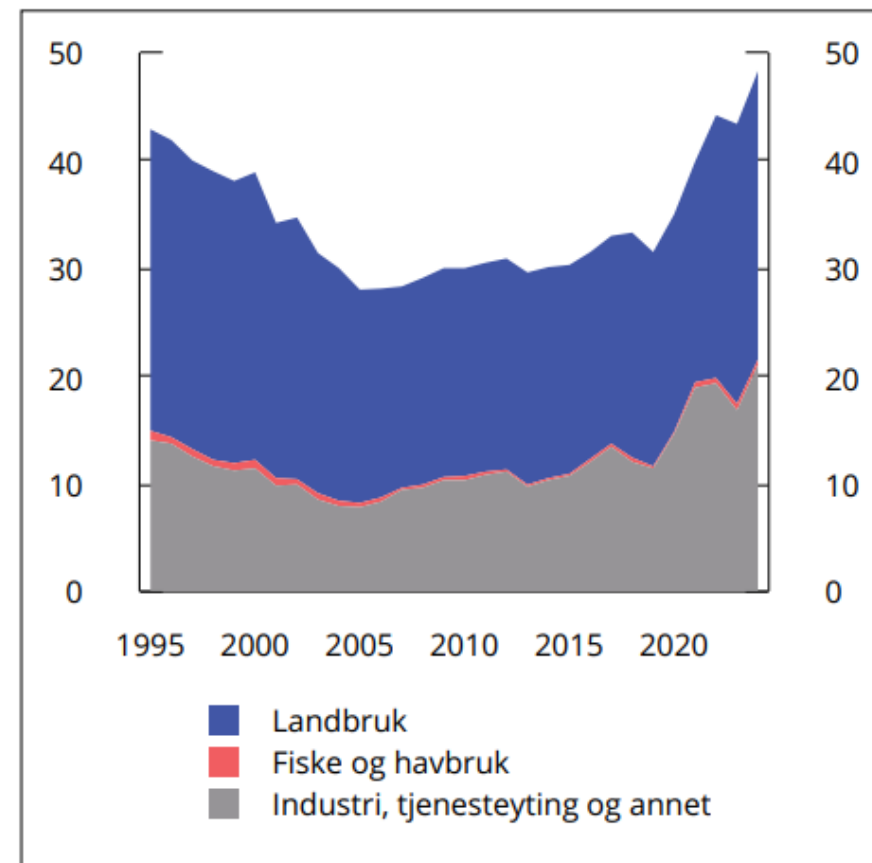
Riktige investeringer og god gjennomføring

- Samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer kan styrke vekstevnen i økonomien, men det er ingen naturlov
- Investeringer med høye kostnader sett opp mot nytten legger beslag på midler som kunne gitt mer vekst og velferd andre steder

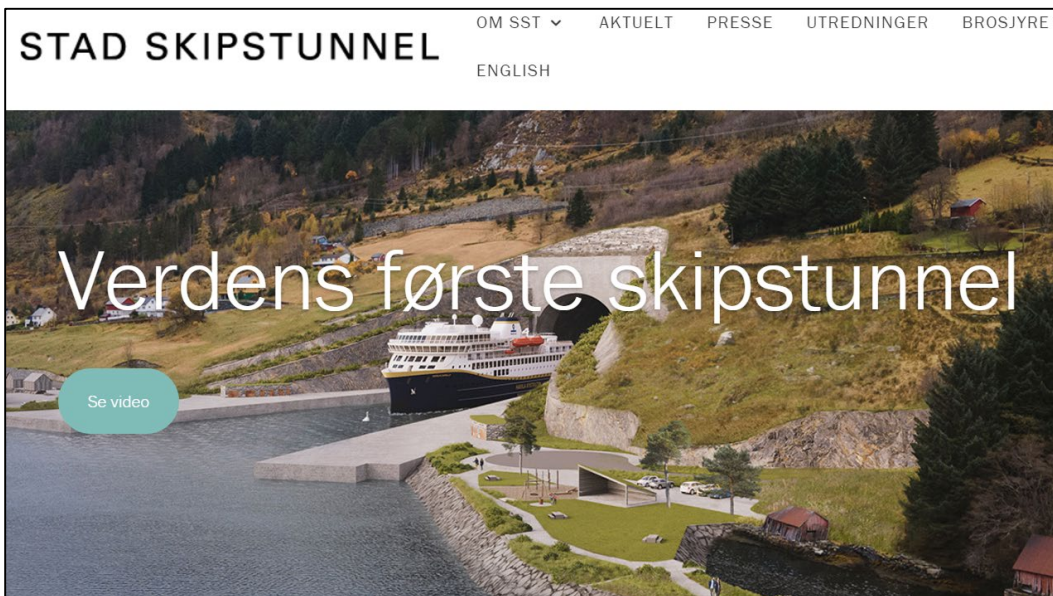
Store overføringer til innbyggere og næringsliv

- 40 prosent av statsbudsjettet går til stønader og næringsstøtte
- Folketrygden utgjør 1/3 av utgiftene og påvirker arbeidstilbud og verdiskaping
- Næringsstøtte kan fremme en mer effektiv økonomi hvis det foreligger markedssvikt
 - Hvis ikke, kan det føre til sløsing, feilinvesteringer og uproduktivt profittjag

Statlig budsjettstøtte etter næring, mrd kroner. Nasjonalbudsjettet 2025

Pengerikeligheten har påvirket både kutt og satsinger

Aftenposten Nyheter Oslo Meninger A-magasinet Vink E-avis

Norge

Skolen har ingen elever, men fikk 19,4 mill. av staten i fjor

Sørsamiske foreldre har sluttet å sende barna sine på internatskole. Likevel opprettholder norske myndigheter millionstøtten til skolen.

Tydeligere prioriteringer vil tvinge seg fram

- Det er et politisk ansvar å sette ambisjonsnivå i stort
- Men også offentlige virksomheter har ansvar for å vurdere hva som er tilstrekkelig kvalitet i det vi drifter og utvikler
- Forvaltningen har også ansvar for å lage gode beslutningsgrunnlag og synliggjøre konsekvensene av ulike valg

Nøkkelspørsmål: Hva er godt nok?

Direktoratet
for forvaltning og
økonomistyring